

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปรับตัวทางจิตสังคมของผู้ป่วยพยายาม
อัตวินิบาตกรรม ภายหลังจากจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลรามาศิบดี ใช้ระเบียบวิธีวิจัย
เชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการศึกษา ค้นคว้าเป็น
ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research)
2. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research)
 - 2.1 เตรียมดำเนินการก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาจากเอกสาร

โดยรวบรวมข้อมูล จากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอัตวินิบาต
กรรมอันได้แก่ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ บทความทาง
วิชาการ ตำรา และเอกสารทางวิชาการ

เตรียมดำเนินการก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลรามาศิบดี เพื่อขอความร่วมมือ
ในการวิจัยเกี่ยวกับสถิติ ข้อมูล ของผู้ป่วยพยายามอัตวินิบาตกรรม ที่รับไว้รักษาใน
โรงพยาบาลรามาศิบดี และขอค้นเวชระเบียนผู้ป่วยดังกล่าว เพื่อศึกษาประวัติและ
ที่อยู่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากรตัวอย่าง (Population to be sampled) คือ ผู้พยายามอดวินิบัติกรรมที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลรามาศิบัติ ตัวอย่าง (Sample) ได้จากการรวบรวมรายชื่อผู้พยายามอดวินิบัติกรรมที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลรามาศิบัติ โดยมี

- เกณฑ์ในการคัดเลือกเข้าศึกษา (Inclusion Criteria)

- 1) ผู้พยายามอดวินิบัติกรรมและทำร้ายตนเอง ที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน จากสถิติของโรงพยาบาลรามาศิบัติในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2534 ถึง 31 ธันวาคม 2535
- 2) มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร
- 3) ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นการพยายามอดวินิบัติกรรม
- 4) ผู้ป่วยรอดชีวิตภายหลังเข้ารับการรักษา และจำหน่ายกลับบ้านได้
- 5) ไม่จำกัดอายุ เพศ

- เกณฑ์ในการคัดออกจากการศึกษา (Exclusion Criteria)

- 1) ผู้ป่วยดังกล่าวที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในซ้ำ ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยนับการอยู่โรงพยาบาลครั้งแรกเพียงครั้งเดียว
- 2) ผู้ป่วยที่ไม่สามารถเดินทางมาพบได้และไม่สามารถติดตามได้
- 3) ผู้ป่วยที่เสียชีวิตแล้วหรืออยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามได้
- 4) แพ้ประวัติผู้ป่วยที่หาไม่พบ ทำให้ไม่ทราบที่อยู่ที่จะติดต่อได้

- วิธีการคัดเลือกตัวอย่าง

เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) แบบเลือกด้วยความจงใจ (Purposive Sampling) โดยศึกษาผู้ป่วยทุกรายที่มารับการรักษาตามเกณฑ์ในการคัดเลือกเข้าศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในปัจจุบัน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ อาชีพ ฯลฯ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพยายามอัตวินิบาตกรรม ซึ่งบางส่วนได้มาจากประวัติในเวชระเบียนของผู้ป่วย เช่น วิธีการที่กระทำการพยายามอัตวินิบาตกรรม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัย Katz Adjustment Scale เป็นแนวในการตั้งคำถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การทำกิจกรรมตามความคาดหวังของสังคมในด้านการดูแลตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และการเข้าสังคม ประกอบด้วยข้อความ 16 ข้อ ในแต่ละข้อความ ผู้ตอบจะเลือกเพียงคำตอบเดียวตามสภาพความเป็นจริง ลักษณะคำตอบแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ไม่ได้ทำ ให้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

ทำบ้าง ให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ทำสม่ำเสมอ ให้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

ตอนที่ 2 การทำกิจกรรมในเวลาว่าง ทั้งในและนอกบ้าน ประกอบด้วยคำถาม 22 ข้อ ในแต่ละข้อความ ผู้ตอบจะเลือกเพียงคำตอบเดียวตามสภาพความเป็นจริง ลักษณะคำถามแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ไม่เคยทำ ให้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

ทำเป็นบางครั้ง ให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ทำบ่อย ให้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงเชิงพิพินิจ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน เมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงพิพินิจ และได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จึงนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ป่วยพยายามอัตวินิบาตกรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย แล้วนำมาปรับปรุงข้อความให้เหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวด้านจิตใจ โดยวัดอารมณ์เศร้า ในด้านความรู้สึก ความคิด พฤติกรรม และอาการทางกาย โดยใช้แบบสอบถาม CESD (Center of Epidemiologic Studies-Depression Scale) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งดัดแปลงแบบทดสอบโดยวงเดือน ปันดี (2527) ประกอบด้วยคำถาม 20 ข้อ โดยเป็นคำถามแบบ Negative 16 ข้อ และคำถามแบบ Positive 4 ข้อ ซึ่งเรียงกระจายปะปนกัน ผู้ตอบเลือกความถี่ของอาการหรือความรู้สึก Negative มี 4 ระดับ ดังนี้

ไม่เลย	คะแนน = 0
นาน ๆ ครั้ง	คะแนน = 1
บางครั้ง	คะแนน = 2
บ่อยครั้ง	คะแนน = 3

ส่วนคำถาม Positive 4 ข้อ การให้คะแนนจะกลับตรงกันข้ามกับที่กล่าวมา ดังนั้นคะแนนรวมของแบบสอบถามจึงเป็นได้ตั้งแต่ 0 ถึง 60 โดยใช้จุดตัด (Cut-Off Score) เท่ากับหรือมากกว่า 16 คะแนน เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลนั้นมีอารมณ์เศร้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือที่ได้รับการอนุมัติจากผู้อำนวยการโรงพยาบาล เข้าพบเจ้าหน้าที่เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. รวบรวมรายชื่อ ที่อยู่และประวัติเกี่ยวกับการพยายามอัตวินิบาตกรรม จากเวชระเบียนผู้ป่วยของโรงพยาบาลรามาธิบดีตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

2. ส่งจดหมายแนะนำตัว บอกวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือเกี่ยวกับ

- ให้ผู้ป่วยเดินทางมาพบผู้วิจัยเพื่อทำการสัมภาษณ์ และสังเกตการปรับตัวเป็นระยะเวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง ที่ ห้องธุรการ หน่วยเวชศาสตร์ฉุกเฉิน โรงพยาบาลรามาศิริ ตามวัน และเวลาที่กำหนดไว้ โดยมอบค่าเดินทางในการมาที่โรงพยาบาลให้เป็นเงิน 200 บาท

- กรณีที่ผู้ป่วยย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถเดินทางมาพบได้ในวัน และเวลาดังกล่าว ให้ญาติหรือผู้เกี่ยวข้องช่วยแจ้งวันและเวลาที่สะดวกเดินทางมาพบได้ หรือเบอร์โทรศัพท์และที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ให้ทราบลงในไปรษณียบัตรที่แนบไป และส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย

3. โทรศัพท์แนะนำตัวขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัยในกรณีที่ผู้ป่วย ให้เบอร์โทรศัพท์ไว้

4. ส่งจดหมายแนะนำตัวซ้ำอีกครั้ง ถ้ายังไม่ได้รับการติดต่อกลับ เมื่อครบระยะเวลา 1 เดือน หลังจากส่งไปครั้งแรก นัดวันและเวลาใหม่ให้เหมาะสม และสะดวกกับผู้ป่วยที่จะเดินทางมามากยิ่งขึ้น

5. รวบรวมรายชื่อและที่อยู่ของผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการติดต่อกลับมา หลังจากครบกำหนดระยะเวลาในการส่งจดหมายนัดครั้งที่สอง นำรายชื่อและที่อยู่แบ่งกลุ่มตามรหัสไปรษณีย์

6. ติดต่อเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์เพื่อขอความร่วมมือในการบอกเส้นทางการเดินทาง ตามที่อยู่ของผู้ป่วยที่ให้ไว้ในเวชระเบียน

7. ติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเพื่อสัมภาษณ์

8. ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามทั้งหมด มาดำเนินการดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามส่วนที่ 1 มาศึกษารายละเอียดของข้อมูลส่วนบุคคล โดยการคำนวณค่าร้อยละ

2. นำแบบสอบถามส่วนที่ 2 มาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คะแนนรวมของแบบสอบถามตอนที่ 1 จึงเป็นได้ตั้งแต่ 0 ถึง 32 คะแนน ตอนที่ 2 ตั้งแต่ 0 ถึง 44 คะแนน แล้วนำคะแนนของแต่ละคน มาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับการปรับตัว โดยใช้ค่าคะแนนจุดตัดที่เหมาะสมจากการประเมินเครื่องมือเพื่อการวินิจฉัยโรค (รายละเอียดในภาคผนวก ข.) เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง และแปลความหมายจากการให้คะแนนดังนี้

ตอนที่ 1 การปรับตัวทางสังคมด้านการทำกิจกรรมตามความคาดหวังของสังคม มี 16 ข้อ

การปรับตัวในระดับต่ำ	คะแนน ≤ 18
การปรับตัวในระดับปานกลาง	คะแนน = 19-20
การปรับตัวในระดับสูง	คะแนน > 20

โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อยคือ

- การดูแลตนเองมี 4 ข้อ (คำถามข้อที่ 5, 7, 14 และ 15)

การปรับตัวในระดับต่ำ	คะแนน ≤ 5
การปรับตัวในระดับปานกลาง	คะแนน = 6
การปรับตัวในระดับสูง	คะแนน > 6

- ความรับผิดชอบต่อครอบครัว มี 6 ข้อ (คำถามข้อที่ 1, 6, 8, 11, 12 และ 16)

การปรับตัวในระดับต่ำ	คะแนน ≤ 5
การปรับตัวในระดับปานกลาง	คะแนน = 6-8
การปรับตัวในระดับสูง	คะแนน > 8

- การเข้าสังคม มี 6 ข้อ (คำถามข้อที่ 2,3,4,9,10 และ 13)

การปรับตัวในระดับต่ำ คะแนน ≤ 5

การปรับตัวในระดับปานกลาง คะแนน = 6

การปรับตัวในระดับสูง คะแนน > 6

ตอนที่ 2 การปรับตัวทางสังคมด้านการทำกิจกรรมในเวลาว่าง มี 22 ข้อ

การปรับตัวในระดับต่ำ คะแนน ≤ 19

การปรับตัวในระดับปานกลาง คะแนน = 20-21

การปรับตัวในระดับสูง คะแนน > 21

โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านย่อยคือ

- การทำกิจกรรมในเวลาว่างในบ้าน มี 11 ข้อ (คำถามข้อที่ 1,2,3,4,5,6,13,17,18,20 และ 21)

การปรับตัวในระดับต่ำ คะแนน ≤ 7

การปรับตัวในระดับปานกลาง คะแนน = 8-12

การปรับตัวในระดับสูง คะแนน > 12

- การทำกิจกรรมในเวลาว่างนอกบ้าน มี 11 ข้อ (คำถามข้อที่ 7,8,9,10,11,12,14,15,16,19 และ 22)

การปรับตัวในระดับต่ำ คะแนน ≤ 7

การปรับตัวในระดับปานกลาง คะแนน = 8-9

การปรับตัวในระดับสูง คะแนน > 9

ผู้ที่ได้คะแนนในช่วงการปรับตัวในระดับต่ำ ถือว่ามีปัญหาการปรับตัวทางสังคมในด้านนั้น

3. นำแบบสอบถามส่วนที่ 3 มาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นคะแนนรวมของแบบสอบถามจึงเป็นได้ตั้งแต่ 0 ถึง 60 ใช้จุดตัด (cut off score) เท่ากับหรือมากกว่า 16 เป็นเกณฑ์ในการแบ่งและแปลผลการให้คะแนนดังนี้

การปรับตัวไม่ดีหรือมีอาการเศร้า คะแนน ≥ 16

การปรับตัวดีหรือไม่มีอาการเศร้า คะแนน < 16

ผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่ 16 คะแนนขึ้นไปถือว่ามีปัญหาการปรับตัวทางจิตใจในด้านอารมณ์เศร้า

4. นำแบบสัมภาษณ์แต่ละฉบับมาลงรหัสในแบบรายการ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) คำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ใช้สถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) คำนวณหาค่าความสัมพันธ์ของการปรับตัวทางสังคมและการปรับตัวทางจิตใจ
3. ใช้สถิติ t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างการปรับตัวทางสังคมในกลุ่มที่มีอาการเศร้ากับกลุ่มที่ไม่มีอาการเศร้า